

НАПРЯМ 4. ЗАСОБИ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-450-7-23>

РОЗДІЛОВІ ЗНАКИ МІЖ ГОЛОВНИМИ ЧЛЕНАМИ РЕЧЕННЯ (НА МАТЕРІАЛІ ВИДАННЯ «ВІСНИК ДЕМИДІВЩИНИ»)

Бурковська Т. М.

студентка 3 курсу факультету філології та журналістики

Науковий керівник: Зінчук Р. С.

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри української мови та лінгводидактики

Волинського національного університету імені Лесі Українки

м. Луцьк, Україна

Питання пунктуаційної грамотності журналістів не втрачає своєї актуальності нині, коли ЗМІ стали не тільки важливим джерелом інформації для населення, а й складником формування мовної культури суспільства. Нерідко в медіатекстах можна простежити порушення пунктуаційних норм, зокрема при оформленні головних членів речення. Інколи журналісти використовують факультативні розділові знаки задля інтонаційного увиразнення певного члена речення, що ускладнює процес редагування текстів. Це зумовлює актуальність нашого дослідження.

Мета наукової розвідки – виявити й систематизувати за частотністю приклади правильного, факультативного та помилкового вживання розділових знаків між головними членами речення у виданні «Вісник Демидівщини»; визначити ступінь лінгворизики кожного типу аномативів. Фактичний матеріал для реалізації поставленої мети дібрано з 50 випусків районної газети «Вісник Демидівщини» за 2022 рік.

На сторінках досліджуваного видання «Вісник Демидівщини» фіксуємо численні приклади вживання тире між підметом і присудком, які виражені іменниками в називному відмінку. При цьому найчастіше перед присудком-іменником є вказівне слово *це* (50%): *Тому що робота = це успіх* (07.10.2022. № 39. С. 4). *...життя = це Господній дар, найвища цінність, найкращий подарунок долі...* (11.11.2022. № 43. С. 4). *...найбільша радість у її житті = це діти...* (11.11.2022. № 43. С. 4). *Життя кожної людини = це історія: жива, непідкупна, не переписана...* (16.12.2022. № 48. С. 1). Трапляються випадки вживання тире

після підмета, вираженого субстантивованою частиною мови (35 %): *...найголовніше в цьому житті = саме життя...* (20.05.2022. № 18. С. 2). Крім того, простежено використання тире перед присудком, вираженим інфінітивом (10 %): *Основне заняття = пасти корови, коні* (12.08.2022. № 30. С. 4). *Моя відповідальність = дати премію* (02.09.2022. № 33. С. 2). Також фіксуємо приклади вживання тире перед присудком, вираженим кількісно-іменниковою сполукою (5 %): *... тираж цього видання = лише п'ять примірників, тобто по примірнику кожному автору* (28.01.2022. № 4. С. 2).

Водночас, згідно з пунктуаційною нормою, тире між підметом і присудком не ставимо, коли підмет виражений особовим займенником або присудок виражений прикметником, дієприкметником, порядковим числівником, займенником. Проте, аби логічно виділити головні члени речення, журналісти ставлять між ними тире. Найбільшу кількість прикладів використання факультативних розділових знаків фіксуємо в реченнях з присудком-прикметником (53,5 %): *Найпоширеніша віра = католицька...* (29.04.2022. №15. С. 2). *Усе насіння = високоякісне* (06.05.2022. № 16. С. 3). *Ваша праця = складна й відповідальна* (12.08.2022. № 30. С. 2). *Для мене моя дитина = найкраща* (21.10.2022. № 40. С. 1). Уживання факультативного тире між підметом і присудком-прикметником простежено також на рівні складних конструкцій: *Роки ідуть, змінюючи історичні події і ставлення до них прийдеишніх поколінь, та пам'ять = нетлінна* (19.08.2022. № 31. С. 3). *І коли допомагають ЗСУ навіть діти, українські захисники = непереможні* (07.10.2022. № 38. С. 2). Менш частотними є випадки використання тире після підмета, вираженого особовим займенником (21,8 %): *Ми = дійсно неймовірний народ...* (22.04.2022. №14. С. 3) *...Він = найсправедливіший суддя...* (03.06.2022. № 20. С. 4). *Ми = Україні* (21.10.2022. № 40. С. 2). Іноді факультативне вживання розділових знаків можна аргументувати кількома правилами (12 %). Наприклад: *Дякуємо батькам за діток, вони = талановиті!* (21.01.2022. № 3. С. 2). У поданому складному реченні журналісти ставлять тире між підметом, вираженим особовим займенником, та присудком-прикметником. Також представлено вживання факультативного розділового знака після підмета, вираженого займенником *це* (7 %), аби «логічно виділити підмет та підсилити інтонаційну паузу між головними членами» [1, с. 313]: *І це = найвищий показник приросту населення* (09.09.2022. № 34. С. 3). Проте в аналогічних випадках використання тире відсутнє: *Бо це – її вибір* (02.09.2022. № 33. С. 2). Крім того, поодинокі фіксуємо вживання факультативного розділового знака перед присудком-іменником, який має при собі заперечну частку *не* (5,7 %): *Війна = не перешкода для одруження* (07.10.2022. № 38. С. 2).

Однак журналісти районної газети «Вісник Демидівщини» часто порушують пунктуаційну норму використання тире між підметом і присудком. Так, найвищий ступінь лінгворизику мають приклади ненормативного вживання коми між головними членами речення (43,75 % з-поміж виявлених помилок): *...відповідно ціна на послуги з управління багатоквартирним будинком у разі визначення управителя на конкурсних засадах, визначається на рівні ціни, запропонованої в конкурсній пропозиції переможцем конкурсу...* (21.01.2022. № 3. С. 7). *По всій Німеччині всі українці по пред'явленню українського паспорта, їдуть безкоштовно в автобусах, поїздах* (22.04.2022. № 14. С. 3). *Василь Юрчук після закінчення Хрінницької школи, освоював у ВПУ № 25 смт. Демидівка фах будівельника* (21.10.2022. № 40. С. 1). Аналогічні анормативи фіксуємо на рівні складних речень: *Живі квіти поклали очільники обох громад Демидівщини та побратими на гранітну плиту з викарбованими іменами загиблих, де поряд, обпікаючи погляд, бережуть їх вічний сон, ковані чорні тюльпани* (18.02.2022. № 7. С. 1). *Все ж сестра з чоловіком поїхала до Києва і за особливими ознаками, впевнилася, що це її брат* (17.06.2022. № 22. С. 3). *Євгенія Леонтіївна, завжди намагається випитати, що скільки вартує, бо звикла за все в цьому житті платити сама* (15.07.2022. № 26. С. 4). Меншою частотністю вирізняються помилки, пов'язані з пропущеним розділовим знаком між підметом і присудком (31,25 %): *Тому всі автори казок для нас _ переможці* (10.06.2022. № 21. С. 2). *...палити будь-що сьогодні _ великий злочин* (05.08.2022. № 29. С. 1). Типовим порушенням пунктуаційної норми є невмотивоване використання тире перед присудком-дієсловом (18,75 %): *Швидкі вуглеводи _ моментально потрапляють у кров* (05.08.2022. № 29. С. 3). *...наші піци _ смакуватимуть людям...* (11.11.2022. № 43. С. 4). Окрім того, зафіксовані випадки ненормативного вживання коми замість тире між головними членами речення (6,25 %): *Спілкування з кіньми, це дуже дієвий метод емоційного відновлення* (10.06.2022. № 21. С. 2).

Отже, у журналістських текстах газети «Вісник Демидівщини» найчастіше спостерігаємо використання тире між підметом і присудком, вираженими іменниками в називному відмінку. Факультативні розділові знаки між головними членами речення журналісти ставлять, коли підмет виражений особовим займенником чи присудок виражений прикметником, а також, якщо перед присудком-іменником стоїть заперечна частка *не*. Крім того, виявлено непослідовне вживання тире після підмета, вираженого займенником *це*. Серед анормативів найвищу помилкобезпечність мають випадки невмотивованого використання коми між головними членами речення. Типовими є помилки, пов'язані з пропущеним розділовим знаком, вживанням зайвого розділового знака (тире) перед присудком-дієсловом або

ненормативна заміна тире на кому між підметом і присудком. Загалом автори журналістських матеріалів правильно ставлять розділовий знак між головними членами речення в 59,7 % випадків. Факультативний розділовий знак фіксуємо в 29,8 % прикладів. Порушення пунктуаційної норми вживання тире між підметом і присудком засвідчують 10,5 % проаналізованих нами речень.

Література:

1. Терлак З. Пунктуаційний словник-довідник. Вид. 2-ге. Львів : Видавництво «Апріорі», 2021. 400 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-450-7-24>

ПУБЛІЦИСТИКА ЯК ЗАСІБ НАЦІОНАЛЬНОГО САМОУСВІДОМЛЕННЯ

Гарачковський О. І.

*викладач кафедри медіапродюсування та видавничої справи
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна*

В умовах уніфікаційних процесів, які супроводжують глобалізацію, значення світоглядної публіцистики істотно зростає. У критичні моменти, що мають вирішальний вплив на існування як окремої особистості, так і нації в цілому, саме вона здатна відігравати ключову роль, підтримуючи суспільство у збереженні його основоположних світоглядних орієнтирів. Публіцистика допомагає людям знайти свою ідентичність у складних перехідних умовах соціальних трансформацій і сприяє визначенню найважливіших цінностей [6]. Розуміння цих процесів проливає світло на суттєві аспекти національного розвитку, розкриває роль медіа в цих процесах, а також дозволяє простежити ключові концептуальні дискусії, визначивши, які націєтворчі проекти переважають в умовах сучасного історичного контексту. Публіцистика має здатність не лише розвивати, але й трансформувати важливі суспільні ідеї, а також окреслювати національні перспективи.

У «Короткому тлумачному словнику журналістських термінів» Г. І. Вартанова таке пояснення: «Публіцистика – рід літературної творчої діяльності, що оперативно досліджує, узагальнює й трактує з авторських позицій актуальні проблеми дійсності з метою збудження